

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Лъчезар Дачев – ЮФ на СУ „Св. Кл. Охридски“, определен за член на научно жури (вътрешен член) със Заповед на Ректора на СУ „Св. Кл. Охридски“ № 8038–227/08.05.2012, за провеждане на публична защита на Кашиф Садула Бакиу, редовен докторант по професионално направление „Право“ (Теория на държавата и правото. История на политически и правни учения) за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

1. Докторантът Кашиф Садула Бакиу е роден на 08.09.1978г. в гр. Струга, Р Македония. През 2007г. завършва висшето образование по специалност „Политология“, с ОКС – „Магистър“ в СУ „Св. Климент Охридски“. През 2008г. в изпълнение на чл. 9 от Програмата за сътрудничество в областта на образованието и науката между Правителството на Р Македония и Правителството на Р България е зачислен за редовен докторант към катедрата по „Теория и история на държавата и правото“ в ЮФ на СУ. Дисертационният труд е обсъден на катедрен съвет и насочен за публична защита с решение на факултетния съвет на Юридическия факултет от 24.04.2012г.

2. Дисертационният труд е представен съгласно изискванията на чл. 27 ал. 2 от ППЗРАСРБ. Обемът е от 157 страници, структуриран в увод, три глави и заключение. Включен е списък на използваната литература, включително и нормативни юридически актове. Изложението е логически систематизирано, научните изводи са аргументирани.

Докторският труд, видно и от заглавието, условно включва две части. Първата е посветена на историческото формиране и развитие на етнокултурната толерантност като социална ценност, която се възприема и обуславя етноорганизационният политически плурализъм в съвременното общество.

Плурализмът е идеологическо учение, което се формира към средата на ХХ век. То се появява като алтернатива на монистичната и релативистичната концепции за ценностно обосновано поведение. В индивидуалистичен план плурализмът акцентира върху равностойността на различни ценности и оттук върху свободата на всеки сам да определя своите цели, идеали, пътища и средства за тяхното постигане. В политически план плурализмът оправдава многопартийната система. В духа на либерализма политическият плурализъм утвърждава идеологическата и на нейна основа – партийната диференциация.

Този подход, широко приложен, включително и в България, не е единственият, а както показва докторантът в труда, не е и най-ефективният. Тезата, че една управляваща партия може да работи в интерес на всички, е несъстоятелна. Този факт е особено отчетлив в държави с разноетническо население. В тези случаи етнокултурното разнообразие се проектира в етноорганизационен плурализъм, но той е само друго проявление на политическата диференциация. Вторият подход, който докторантът включва и

прилага, е осъществяването на политическия плурализъм като политическа консолидация. Изследването на този проблем е определено новост и теоретичен принос на докторанта.

В тази първа част на изследването са постигнати и редица други научни приноси, посочени в автореферата.

Втората част от дисертацията включва обстоен теоретичен анализ на етносоциалната структура на съвременната македонска държава, очертават се съществуващите реални проблеми, които пораждат мултиетническият характер на обществото в Р Македония. Изследват се исторически установени и сега действащи модели на устройство при разнуетнически държави – организационен политически плурализъм и възможността за тяхното прилагане за разрешаване на проблемите в Македония. Отделно и важно място заема изследването на консоциалната демокрация като приложим модел в Македония.

Тази част от изследването определям като най-значима по научна тежест с оглед научната новост на труда. Поради това ще посоча приносните моменти в тази част, които очертават по-широката научна стойност на изследването.

Основен принцип на модерната държава е разделението на властите. Според Лок и Монтескьо разделението на властите е средството, чрез което в организационен план се изключва кралският абсолютизъм, а в политически план се осигурява достъп на буржоазията до държавното управление.

В резултат на буржоазните революции буржоазията получава достъп до трите власти, съсловията са премахнати и политическият контекст на концепцията губи смисъл. Разделението на властите се запазва в организационен план чрез разпределяне на компетентностите по държавното управление между парламента, правителството и съдебната власт.

Политическият смисъл на теорията за разделението на властите е да се осигури съучастие на различните политически субекти в осъществяването на държавната власт, съответно държавното управление да отчита интересите на всички, на цялото общество, а не само на една негова част. В тази връзка разделението на властите трябва да допълва втория принцип на модерната държавата – народния суверенитет. Щом властта произлиза от народа /суверена/ и принадлежи на народа, то той, като цяло, трябва да участва и в нейното реализиране, независимо дали пряко или чрез свои представители.

Политическите процеси в буржоазното общество водят до формирането на партиите като политически субект. При това обаче целта е установяване на политическо господство – единовластие, осигурявано чрез на пръв поглед демократичния принцип на мнозинството. В действителност мажоритетът е псевдодемократичен принцип: волята на мнозинството не е воля на цялото; интересите на мнозинството не са идентични с интересите на всички.

Политическото господство, осъществявано чрез народовластието от съвременните политически партии не се различава от това на абсолютната монархия. Разликата е, че политическата партия получава властта за срок, докато властта на монарха е безсрочна. Алтернативата в политическото

управление – „или-или“ /една партия или друга/ - не решава проблема. Както сочи Улрих Бек, истинската политика е извън „или-или“, смисълът на демократията се заключава в съюза „и“. Това е изнамиране на действителния смисъл на политическото, преоткриване на демокрацията, един от моделите на която е консоциалното управление, изследвано в дисертацията. Това е възлов проблем в труда с висока теоретична стойност.

Безспорен е приносът на докторанта при анализа на консоциалната демокрация и нейната приложимост към Р Македония.

На тази основа научните изводи са много по-големи по значение. Те излизат извън границите на емпиричното изследване. Това е проблемът за връщане, преоткриване на политическия смисъл на разделението на властите, за разделението като разпределение на участието в реализиране на властта. Голямата /широката/ коалиция и правото на вето на политическото малцинство са необходими механизми за демократизиране на съвременната политическа система, включително и в България.

Докторантът успешно прилага плуралистичния подход на Аренд Лийпхард при изследване на състоянието на обществото в Македония, което показва възможността за по-широк сравнителен анализ. Така можем да поставим въпроса има ли плурален характер българското общество? Политически партии като ДПС и Евророма например са ли политически субекти на етнокултурни сегменти и не е ли време да получат гарантирана законова квота от по 4-5 места в Народното събрание? Освен това, не е ли време да се отчете имущественото сегментиране на съвременното българско общество като основание за действителен плурализъм в държавното управление?

Това са само част от въпросите, които поражда дисертационния труд на докторанта. Те очертават, както актуалността на изследването, така и неговите приносни моменти.

3. Предвид изложеното смятам, че докторантът е разрешил успешно поставените в труда задачи и с основание следва да получи научната и образователна степен „доктор“.

06.06.2012г.

РЕЦЕНЗЕНТ:.....

/проф. д-р Лъчезар Дачев/